

високу стабільність вивчених сортів озимого та однотипну позитивну реакцію на обробку посівного насіннєвого матеріалу гуматом калію.

Дослідом встановлено, що гумат калію "Продуктивний ріст" істотно позитивно впливає на рівень врожайності зерна сортів озимого жита і забезпечує середню прибавку від +1,2 т/га до +1,8 т/га по вивченим сортам.

Список використаної літератури

1. Гусарова А. Посівна озимих під урожай 2025 року: засіяно 5,7 млн га. *Суперагроном*. 2024. URL : <https://surl.li/gzczkx>.
2. Держстат України, 1998-2024 [Дата останньої модифікації: 24.12.2024]. URL : <https://surl.li/uubnxv>
3. Єгоров Д. К. Жито озиме як круп'яна культура. 2019. *Агроеліта*. URL: <https://surl.li/uubnxv>
4. Основи наукових досліджень в агрономії: підручник / Єщенко В. О., Копитко П. Г., Костогрив П. В., Опришко В. П.; за ред. В. О.Єщенка. Вінниця : ПП «Едельвейс і К», 2014. 332 с.
5. Остапчук М. О. Поліщук І. С., Мазур О. В, Максимов А. М. Використання біопрепаратів – перспективний напрямок вдосконалення агротехнологій. *Сільське господарство та лісівництво*. 2015. № 2, С.5–17. URL : [file:///C:/Users/user/ Downloads/agf_2015_2_3.pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/agf_2015_2_3.pdf)
6. Скорик В. В., Симоненко Н. В., Третьякова С. О. Вивчення динаміки зміни урожайності зерна жита озимого залежно від покоління вирощування. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2025. Вип. 77 (1), С.111-121. DOI: 10.32636/01308521.2025-(77)-1-10
7. Статистичний аналіз результатів польових дослідів у землеробстві / В. О. Ушкаренко, Р. А. Вожегова, С. П. Голобородько, С. В. Коковішін. Херсон : Айлант, 2013. 381 с.
8. Stimorganic. URL: <https://surl.li/ivrhoe>.

УДК 633.34:631.527:631.559(477)

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА СОРТІВ СОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЗА УМОВАМИ ТРЬОХ АГРОКЛІМАТИЧНИХ ЗОН УКРАЇНИ

Крикун Сергій
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 201 Агрономія
Уманський національний університет

Соя (*Glycine max* (L.) Merr.) є провідною сільськогосподарською культурою, що відіграє важливу роль у забезпеченні білковими ресурсами населення, кормовій базі тваринництва та агроекологічному балансі. В

умовах зростання глобального попиту на соєву продукцію актуальними стають питання підвищення врожайності, стабільності продуктивності та адаптаційної здатності сортів до мінливих кліматичних умов. Особливого значення це набуває для агрокліматичних зон України, що характеризуються різноманітністю погодних умов, ґрунтових типів і рівнів агротехнічного забезпечення.

У дослідженні висвітлено результати вивчення продуктивності та сортового різноманіття сучасних сортів сої культурної різниці стиглості в умовах трьох агрокліматичних зон України – Степу, Лісостепу та Полісся. Метою роботи було встановити рівень адаптивності, індивідуальної продуктивності та агрономічної цінності нових сортів сої залежно від кліматичних умов зони вирощування. Польові дослідження проводилися протягом 2023–2025 років у відповідних регіональних дослідних господарствах, що забезпечило репрезентативність умов вирощування та надійність отриманих даних.

У межах дослідження було вивчено сорти сої ранньостиглої та середньостиглої груп української і іноземної селекції. До ранньостиглої групи віднесено сорти: Рапсодія st, Паллада, Перепілочка, Таверна, Фортеця (Україна), Адельфія, Адеса (Австрія), ЕС Декор, РЖТ Сакуза (Франція), Ері, Калгарі, Нунавік (Канада). До середньостиглої – Титан st, Інгуз, Туріза (Україна), Акардія, Алісія (Австрія), Дара, Терсія, Нептун (Канада), ЕС Візітор, ЕС Колектор, ЕС Композитор (Франція), Віталіна, Зевс, Кармеліта (Польща).

За висотою рослин встановлено, що ранньостиглі сорти мали середню варіацію висоти (коефіцієнт варіації 12 %), тоді як середньостиглі сорти були більш однорідними (9 %). Сорт Паллада виявився найвищим серед ранньостиглих, перевищивши стандарт на 13 см, тоді як серед середньостиглих лідерами були Нептун, Віталіна і Зевс – перевага до 24 см над стандартом. Високорослі сорти можуть мати кращу конкурентоспроможність у загущених посівах і потенційно вищу продуктивність.

Аналіз структурних елементів врожаю засвідчив, що кількість бобів на рослині становила 29–53 у ранньостиглих і 32–47 у середньостиглих сортів. Найвищі показники відзначено у сортів Таверна, Ері, Калгарі (ранньостиглі) та Алісія, ЕС Візітор, ЕС Колектор (середньостиглі). Кількість насінин на рослину також значно варіювала: від 57 (Перепілочка) до 147 (Калгарі), що демонструє вплив сорту на формування врожаю навіть в межах однієї групи стиглості.

Маса насіння з однієї рослини – ключовий показник індивідуальної продуктивності – виявилася найвищою у ранньостиглих сортів Таверна, Ері та Калгарі (9,0–9,4 г), які істотно перевищили стандарт. Серед середньостиглих лише сорт ЕС Візітор мав продуктивність, співставну з контролем. Інші сорти в цій групі поступались стандарту, що може свідчити про меншу адаптацію до умов конкретного року або регіону.

За масою 1000 насінин усі сорти класифікувалися як середньо- або крупнонасінні, що має важливе значення при переробці та комерційній реалізації продукції. Найбільшу масу (158 г) продемонстрували сорти Перепілочка та Адеса.

Отримані результати свідчать про широкий спектр сортового різноманіття сої, яке дозволяє ефективно реалізувати адаптаційну стратегію у різних агрокліматичних умовах. Зокрема, для зони Степу доцільно обирати більш пластичні й посухостійкі сорти, тоді як у Лісостепу та Поліссі перевагу слід надавати сортам із тривалим вегетаційним періодом і вищим потенціалом продуктивності.

Дослідження засвідчили, що успішність вирощування сої залежить не лише від агротехнічних чинників, але й від правильного добору сортів з урахуванням конкретних кліматичних і ґрунтових умов. Результати мають практичне значення для фермерських господарств, агрокомпаній, селекційних установ та агрономічних служб, оскільки сприяють підвищенню ефективності виробництва сої на основі науково обґрунтованого сортовибору.

Таким чином, висока варіативність сортових зразків за морфо- та продуктивними ознаками є основою для селекційного удосконалення та підвищення стабільності врожаю сої в умовах сучасних кліматичних викликів. Подальші дослідження доцільно спрямувати на оцінку фізико-хімічних властивостей насіння, адаптивного індексу сортів та ефективності впровадження сучасних агротехнологій залежно від сортової специфіки.

УДК 633.15:631.527.5

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНА КУКУРУДЗИ ПІД ДІЄЮ ГЕРБЦИДІВ РІЗНОГО МЕХАНІЗМУ ДІЇ

Тимошук Тетяна, канд. с.-г. наук
Лапчик Антоніна, здобувачка вищої освіти
Генсіровський Дмитро, здобувач вищої освіти
Лобас Валерій, здобувач вищої освіти
Поліський національний університет

Кукурудза (*Zea mays* L.) є однією з провідних зернових культур у світовому та національному аграрному виробництві. Її висока продуктивність і універсальність використання у харчових, кормових і технічних цілях зумовлюють значний науковий і практичний інтерес до вдосконалення технології вирощування [1]. Одним із головних чинників, що лімітує реалізацію потенціалу урожайності кукурудзи, є забур'яненість посівів, що призводить до зниження врожайності зерна на 30–70% залежно від видового